

Veiligheids initiatief

Erkenningsregeling voor burger veiligheidsinitiatieven

Ontwikkeld door de Stichting Justice in Practice

Doel van de Erkenningsregeling

De erkenningsregeling biedt richtlijnen voor de erkenning van een grote diversiteit aan veiligheidsinitiatieven dat ze in staat zijn stabiele groepen te vormen, betrouwbare partners in veiligheidszorg te zijn en aantoonbaar impact te hebben op het vergroten van veiligheid en andere belangrijke aspecten van welzijn.

Erkenning

Veiligheidsinitiatief gebruikt deze richtlijnen om burger veiligheidsinitiatieven te beoordelen op de drie genoemde onderdelen ten behoeve van hun effectiviteit en om het vertrouwen dat anderen in hen mogen hebben te vergroten.

Table of Contents

Erkenningsregeling voor burger veiligheidsinitiatieven.....	1
1. Community building	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2. Juridisch en tactisch kader	4
3. Impact sturing	7
4. Werkproces.....	9
5. Erkenning en Veiligheidsinitiatief	10
6. Definities	12

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

1. Gemeenschap ontwikkelen

Doel:

Een hechte, stabiele gemeenschap vormen die zowel onderling als met (veiligheids)partners constructief samenwerkt en onderdeel is van de aansturing van de samenwerking.

Erkenningsvereisten van Veiligheidsinitiatief leden:

- Er is een groepscoördinator of leider die zich richt op groei en behoud van de gemeenschap
- Groepsleden communiceren constructief met elkaar en partners en kunnen conflicten oplossen
- Groepsleden volgen naar redelijkheid aanwijzingen van de coördinator of leider
- Groep maakt zich bekend bij gemeente en politie
- Er is een klachtenregeling

Invulling en uitbreiding van communitybuilding

Groei en ontwikkeling van een gemeenschap

- Een leider/coördinator spreekt mensen aan op hun motivaties en aspiraties om vanuit een gedeeld perspectief gedeelde verwachtingen te realiseren. De coördinator initieert en faciliteert de organisatie van relevante activiteiten.
- Een leider zoekt mensen om zich heen als lid en als steun voor de organisatie
- Een stabiele en effectieve groep is bekend met elkaar en deelt in grote lijnen perspectief over de buurt of het domein waar ze elkaar treffen en verwachtingen over hoe die zou moeten zijn

Communicatie en conflicthantering van groepsleden onderling en met partners

- Communicatie onderling en tussen partners is gericht op de gezamenlijke doelen.
- In de regiegroep wordt gestreefd naar samenwerking; partners zoeken manieren om elkaar wederzijds te ondersteunen in het behalen van doelen.
- Aansturing (governance) van gezamenlijke doelen is gezamenlijk.
- Ruzie en verwijten zo veel mogelijk verwijten; de coördinator treedt op wanneer meningsverschillen storend zijn

Aanwijzingen van de leider en/of coördinator

- Een coördinator biedt meestal zichzelf aan en vaak met steun van andere lokaal bekende en vertrouwde personen
- Een coördinator kan een effectieve schakel zijn tussen gemeente, politie en een groep of team.
- De coördinator of leider stelt zich op de hoogte van de observaties, motivaties en aspiraties van groepsleden
- Aanwijzingen van de coördinator of leider sluiten aan bij de doelstelling

Klachtenregeling

- We veronderstellen dat groepsleden de beste intenties hebben

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

- Ernstige klachten - inclusief vermoedens van strafbare feiten begaan door groepsleden - worden serieus genomen en worden met respect opgenomen.
- Klachten worden afgehandeld in bijzijn van redelijk onafhankelijke personen en zodat alle partijen gehoord worden.
- Vooral bij het vermoeden van strafbare feiten dienen klachten en de afhandeling bewaard te worden ten behoeve van nader onderzoek of afhandeling op een (veel) later tijdstip.
- Veiligheidsinitiatief kan bemiddelen bij klachten die niet afgehandeld kunnen worden tussen partijen.

2. Samenwerkingskader

Doel:

Het samenwerkingskader beschrijft de voorwaarden waarbij de acties van de partners nuttige en ondersteunend is en daarbij ook wederzijds erkende begrenzing van gedrag.

Erkenningsvereisten van Veiligheidsinitiatief leden:

- Aandacht voor wat partners nodig hebben om goed te functioneren
- Basiskennis van wetgeving omtrent burgerarrest, (heimelijke) informatieverzameling, verboden wapens, uniformverbod
- Basiskennis van correcte verwerking en uitwisseling van politie- en persoonsgegevens
- Basisvaardigheden observeren, signaleren, melden onderling en aan partners
- Basiskennis verdachte gedragingen gekoppeld aan mogelijke criminaliteitsvormen
- Er wordt systematisch en consistent gestuurd op kwaliteit en relevantie van de meldingen

Invulling en uitbreiding van juridisch en tactisch kader

- Probeer aan te sluiten bij processen en belangen partners
  - Welke informatie en inzichten zoeken partners en hoe werken ze eraan.
  - Waar kunnen partners elkaar goed bij gebruiken: capaciteit, analyse, informatie enz.
  - Regelmatig updaten over perspectief en wederzijdse verwachtingen
- Wetgeving (uit *Verantwoord Burgeronderzoek* van Justice in Practice)
  - Burgerarrest: wanneer een persoon op heterdaad betrapt wordt mag die worden vastgehouden om over te dragen aan de politie. Voor vasthouden mag alleen noodzakelijke kracht worden gebruikt (niet meer dan de persoon die men vasthoudt)
  - Je mag zonder een persoon in te lichten informatie over haar of hem verzamelen en dit vastleggen als die persoon in de openbare ruimte is of als je zelf betrokken bent bij de interactie (bijvoorbeeld gesprek) die je heimelijk opneemt/filmt. Online informatie over personen heeft men doorgaans zelf openbaar gemaakt en is vrij. Als je een computer moet hacken om aan de informatie te komen is die meestal niet zomaar te gebruiken en moet je een heel goede reden hebben om die te verzamelen.
  - Het is verboden wapens te dragen, ook pepperspray, boksbeugel. Nepwapens zijn ook verboden als ze sterk gelijken. Wapenstok, kruisboog en wapens voor sporten mogen maar je mag ze niet op de openbare weg gebruiken. Niet doen dus.
  - Het is verboden een politie-uniform te dragen. Een beveiligers-uniform is behouden voor beveiligers en een uniform is verboden voor organisaties met een al dan niet expliciet politiek doel (denk aan fascisme, communisme, anarchie, etc.).
- Wetgeving privacy

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

- Tegenover het recht om informatie te verzamelen staat het recht op privacy van personen.
  - Naarmate burger veiligheidsinitiatieven een meer systematisch en professioneel karakter krijgen zal het opslaan van persoonsgegevens - helemaal als dit later geanalyseerd wordt - vallen onder de AVG, de algemene verordening gegevensbescherming. Hierover bestaat nog geen formele uitspraak echter, het is onontgonnen gebied.
  - De AVG maakt het mogelijk om gegevens op te slaan, met name binnen een relatief besloten verband, zoals een appgroep of een besloten website. Er zijn 3 voorwaarden voor het opslaan en delen van informatie over personen binnen een appgroep.
    1. Er is een zwaarwegend belang (en veiligheid kan daar voor doorgaan),
    2. Je slaat niet meer informatie op dan absoluut noodzakelijk en
    3. Er is geen manier om de veiligheid te bevorderen zonder dat je deze informatie opslaat en deelt.
  - In de praktijk betekent het dat je informatie die je verzamelt over personen naderhand nog eens moet beoordelen. Zeker als je verder niets meer met de informatie hebt gedaan, moet je na een half jaar de informatie gaan verwijderen tenzij je goede reden hebt het niet te doen.
  - Verzamelde informatie publiceren op een openbare site of ander openbaar medium kan leiden tot een aanklacht van smaad, waar straf op staat. Publiceer informatie daarom niet, tenzij dit noodzakelijk is om de misstand te beëindigen.
  - Het is verstandig om een praktijk van informatie-verzamelen te beschrijven en te verantwoorden waarom je het zo doet. Ook als je langdurig informatie over een bepaald persoon verzamelt, moet je beschrijven wat je doet en waarom.
- Basisvaardigheden observeren, signaleren en melden
    - Observeren gaat over het herkennen van verdachte situaties. Een groepslid kan verwoorden wat de context is van een verdachte situatie en relevante actoren en objecten identificeren.
    - Signaleren is een feitelijke beschrijving van handelingen, personen en objecten in een verdachte of onwenselijke situatie.
    - Melden is het doorgeven van een signaal ter beoordeling en opvolging van de ontvangers. Meldingen zijn zo feitelijk mogelijk maar voor de ontvangers is wel duidelijk wat er wordt verwacht van hen.
  - Kennis verschijningsvormen criminaliteit
    - Herkennen van (risico op) criminaliteit vereist inzicht in welke handelingen en welke situaties hiervoor kenmerkend zijn.
    - Kennis over verschillende vormen van veel voorkomende criminaliteit en specifieke prioriteiten wordt regelmatig verspreid.
    - Op basis van deze kennis wordt verdacht gedrag geobserveerd.
  - Kwaliteit en relevantie
    - Meldingen betreffen de vooraf afgesproken thema's
    - Meldingen zijn objectief, beschrijvend van karakter

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

3. Impact sturing

Doel:

Effecten van de activiteiten bijhouden en verbetermogelijkheden constateren en toepassen.

Erkenningsvereisten van Veiligheidsinitiatief leden:

- Vastleggen van acties in community building, autonome acties en co-operatie, met resultaten.
- Nagaan wat partners voor resultaten hebben bereikt met de verstrekte informatie en geboden hulp.
- Periodieke evaluatie van acties en bespreken verbetermogelijkheden, al dan niet met partners.

Invulling en uitbreiding van impact sturing

- Voor het bijhouden van effecten op verschillende aspecten van veiligheid moet objectief vaststaan welke acties er zijn geweest met welke effecten.
- Typen informatie ten behoeve van impact sturing

Impactniveau 1: Gedeeld perspectief	
Doel	Informatie over
Gedeeld perspectief	Wat is de groepsanalyse van de veiligheid en gerelateerde welzijnsaspecten?
Informatiedeling	Welke informatie verzamelen we om onze analyse te onderbouwen en welke middelen gebruiken we daarvoor?

Impactniveau 2: Gezamenlijke verwachtingen	
Doel	Informatie over
Gezamenlijke verwachtingen	Invulling buurttoezicht met verschillende partners en hun belangen, inclusief informatieverwerking en acties
Community samenwerking	Hoe stimuleren en ondersteunen leden van de community en partners elkaar?

Impactniveau 3: Gezamenlijk optreden	
Doel	Informatie over
Groepsvorming	Nieuwe groepen
Aansluiting zoeken	Acties gericht op waarde toevoegen aan processen van partners
Veiligheidswerk	Signalen (heterdaad of opbouwen profiel) en samenwerken preventie en dreiging

Impactniveau 4: Groei	
Doel	Definitie

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

Groei	Acties gericht op groepsgroei
Vasthouden	Acties gericht op behoud van leden

Impactniveau 5: Innovatie	
<i>Doel</i>	<i>Definitie</i>
Impact vergroten	Ontwikkelen maatwerk en vraaggerichte acties door kennis, gezag (vertrouwen) en vaardigheid

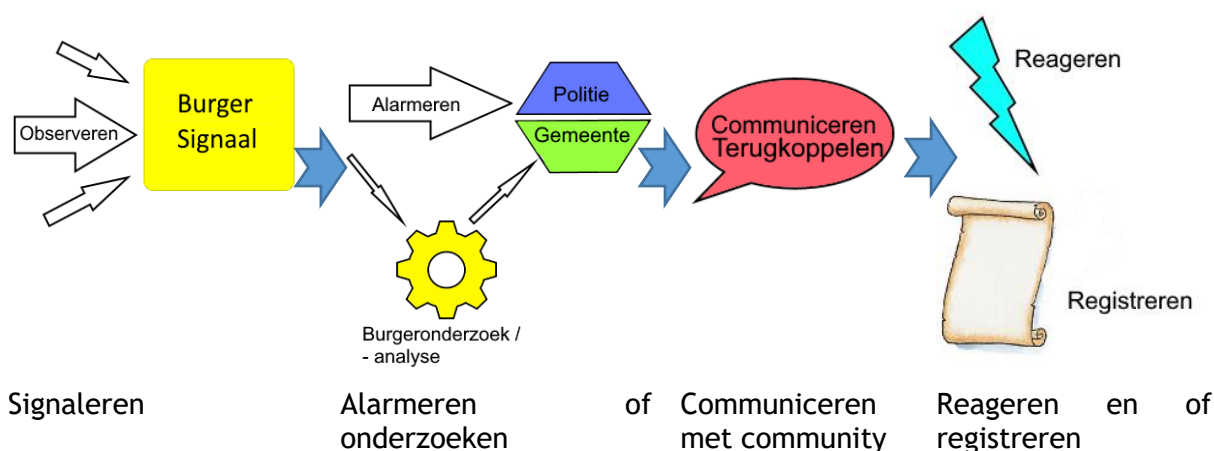
- Impact sturing kan zonder persoonsgegevens gedaan worden, op basis van anonieme informatie uit roosters, observaties, berichten en meldingen die geproduceerd worden bij acties.
- Impactsturing kan gelijk lopen met een beleids- en verantwoordingscyclus van politie en gemeente en er aan gerelateerd zijn.

4. Werkproces

En dan...

Situatie

Situatie: groep kiest op welke manier zij kennis kunnen en willen nemen van situaties

- Er doet zich een incident voor
- De politie of gemeente meldt dat er een incident is geweest teneinde daar meer informatie over te krijgen
- Burgers melden of vragen om hulp vanwege een veiligheidssituatie

Signaleren

Signaleren: Aanwijzingen bij observeren en het opstellen van een signalement

- Observeren van een situatie: bejegening en kleding zijn niet aanstootgevend (zie ook uniformverbod). Toon en taal zijn positief en correct, open voor een praatje over situatie. Niet meegaan in negatief gedrag.
- Signaleren: feitelijke informatie over wat, wanneer, waar, door wie is gedaan. Vermeld de reden dat je eventuele persoonsgegevens opslaat.
  - De aanleiding om te signaleren kan naast eigen waarneming ook een verzoek van overheid of burgers zijn om relevante informatie te verzamelen.
- Signaal over leefbaarheid: wat en waar.
- Foto's van de openbare ruimte zijn niet verboden.

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

- Signalen kunnen worden gedeeld met de groep vóórdat de politie wordt gealarmeerd bij twijfel of onzekerheid over de aard en ernst van de signalen.

Alarmeren of nader onderzoeken

- Alarmeren van politie via 112
- Melden van leefbaarheid aan de gemeente
- Nader onderzoeken:
  - wanneer er een verzoek voor informatie is vanuit de politie of van burgers om iets op te nemen, hoeft de politie niet gealarmeerd te worden. Informatie zal dan op een geëigende manier naar bijvoorbeeld afdeling recherche of informatie-organisatie geleid worden.
  - Een groep of groepslid kan er voor kiezen om de informatie te houden om het verder op te plussen met meer observaties.
  - Als je twijfelt over of een situatie verdacht is kun je die delen met groepsleden als signaal en vragen om het oordeel van groepsleden.
- Signalen en uitkomsten van onderzoek worden op 1 locatie, beveiligd opgeslagen en door zo min mogelijk mensen te wijzigen.
- Wanneer onderzoek voldoende wordt geacht om aan de politie te melden, wordt de informatie overgedragen. De politie mag observaties niet direct aansturen.

Communiceren met community

- Signalen delen: na het alarmeren van politie worden signalen met buurtbewoners gedeeld. Net als aan de politie zijn de signalen en de reactie erop feitelijk en doelgericht. Medium is vaak een app waar de gehele groep op is aangesloten.
- Aankondigingen en initiatieven worden via andere media gedeeld en mogen ook motiverend zijn.
- Terugkoppeling van partners of resultaten kunnen op verschillende manieren gedeeld en kunnen motiverend werken.
- Persoonlijk contact onderling versterkt de onderlinge band.

Reageren en/of registreren

- De groep en groepsleden mogen zelf reageren op incidenten die ze waarnemen binnen de wettelijke grenzen.
- Registratie van de situatie, de reactie daarop en het effect is belangrijk voor impactsturing c.q. evaluatie.
- Registreren van acties voor community building en impact sturing is nuttig om groepsontwikkeling en effectiviteit te stimuleren.

5. Erkenning en Veiligheidsinitiatief

- Erkenning door Veiligheidsinitiatief biedt aan potentiële partners de zekerheid dat een BVI een stabiele groep is waarvan de leden binnen de wet en regelgeving acteren en die in staat zijn een aantoonbare impact te realiseren op de veiligheid.
- Erkenning van een burger veiligheidsinitiatief is geldig voor een jaar. Een groep die minder dan 6 maanden met de huidige coördinator functioneert krijgt een (kosteloze) tussentijdse controle. Bij grote wijzigingen in de samenstelling van

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger VeiligheidsInitiatieven

het team - bij een wisseling van de coördinator en/of een wisseling van de helft van de leden of meer moet de erkenning (kosteloos) vernieuwd worden.

- Verlenging van de erkenning als Veiligheidsinitiatief lid wordt tijdig aangekondigd en praktisch gepland.
- Een gecertificeerd burger veiligheidsinitiatief kan ondersteuning krijgen bij het oplossen van klachten, het overleggen en afstemmen met ketenpartners en het verspreiden van effectieve praktijken.
- Veiligheidsinitiatief is opgericht in 2019 naar aanleiding van een uitgesproken behoefte aan kennisdeling, beter contact met veiligheidspartners en ledenwerving.
- De drie peilers van Veiligheidsinitiatief zijn een weerspiegeling van deze wensen.
  - Initiatief versterken: komen tot aantoonbare en goede resultaten samen met partners
  - Community versterken: ledenwerving, behoud en activeren van leden, aansturen van het initiatief, met andere partners
  - Samenwerking met partners: opbouwen van werkrelatie met politie en gemeente, door lokaal aansluiting te zoeken op elkaars wensen en processen en regionaal/landelijk te lobbyen voor uniform en ondersteunend beleid bij politie en gemeente.
- Contact met Veiligheidsinitiatief is mogelijk via de website: www.Veiligheidsinitiatief.nl en email: info@Veiligheidsinitiatief.nl

6. Definities

1. Community: belangstellenden die het door hun deelname aan activiteiten en toewijding een initiatief helpen vormgeven en groeien. Een community wordt opgezet of geleid door de acties en ideeën van een of meer personen. Een community wordt gecoördineerd en georganiseerd door een of meer personen. Een community is de basis voor elk burgerinitiatief. De gelijkgestemde initiatieven zijn onderdeel van dezelfde community.
2. Veiligheidsinitiatief: activiteit van een gecoördineerde groep burgers dat tot doel heeft het niveau van veiligheid, recht en welzijn te beschermen en vergroten.
3. Groep, team: een groep personen binnen een veiligheidsinitiatief die autonoom functioneert, gecoördineerd door een of meerdere coördinatoren, leiders. Een groep is een veiligheidspartner met een eigen rol. De autoriteit binnen een groep is minder sterk dan in een organisatie maar een coördinator vervult de rol van handhaver van de interne regels en eventueel overleg met partners hierover.
4. Coördinator of leider: helpt haar/zijn groep, team binnen het veiligheidsinitiatief om bij elkaar te blijven en te groeien, handhaaft communicatie- en gedragsregels en staat in direct contact met gemeente, politie en andere direct betrokkenen bij de groep. De term leider duidt op iemand die meer inhoudelijke richting geeft dan een coördinator, die meer operatie en tactiek op zich neemt.
5. Regiegroep: platform voor afstemming en overleg voor coördinatoren en/of leiders. Wanneer relevant of gewenst, wordt de regiegroep aangevuld met andere partners. De regiegroep respecteert de autonomie van de partners en individuele groepen en zoekt gedeelde perspectieven en verwachtingen voor gezamenlijke acties.
6. Politie: nationale organisatie gericht op handhaving van openbare orde en veiligheid en hulpverlening in acute situaties. Politie heeft lokale teams die directe samenwerking kunnen aangaan met veiligheidsinitiatieven. Politie heeft geen gezag over veiligheidsinitiatieven maar kunnen afstemmen en overleggen in de regiegroep.
7. Gemeente: lokale organisatie waarvan het hoofd, de burgemeester, wettelijke verantwoordelijkheid heeft voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid. De burgemeester is bevoegd gezag over de politie en heeft gemeentelijke handhavers. De gemeente heeft een staf die de uitvoering van de openbare orde en veiligheidstaken coördineert. Gemeente heeft geen gezag over veiligheidsinitiatieven maar kunnen afstemmen en overleggen in de regiegroep.
8. Partners: naast veiligheidspartners kunnen ook andere partners deelnemen aan de community, waaronder particuliere beveiligers, welzijn en zorg. Zij kunnen afstemmen en overleggen in de regiegroep.
9. Acties, acteren: (plannen van) activiteiten uit het werkproces van groepsleden gericht op de vergroting van veiligheid en welzijn.
10. Persoonsgegevens: gegevens waarmee een persoon kan worden geïdentificeerd (artikel 4 AVG).
11. Politiegegevens: elk gegeven dat wordt verwerkt bij de politietaak (artikel 1 Wet Politiegegevens).
12. Observeren: herkennen en waarnemen van verdacht en onwenselijk gedrag en situaties
13. Signaleren: feitelijk beschrijven van geobserveerde situaties
14. Melden: communiceren van signalen aan partners en groepsleden onderling
15. Terugkoppeling: communiceren van resultaten van opvolging van een melding door partners.

Veiligheidsinitiatief: Vereniging van Burger Veiligheidsinitiatieven